

Sabri Ülgener’de Zihniyet Değişiminin Arka Planı

Nuray Karaca | 0000-0003-0215-9325 | nkaraca@atauni.edu.tr

Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji, Erzurum, Türkiye

 <https://ror.org/03je5c526>

Öz

Sosyal bilimler alanında zihniyet araştırmalarıyla dün-bugün bağlamında önemli bir düşünce adamı olan Ülgener iktisatçı, tarihçi ve sosyolog olarak bu alanları birbiriyle ilişkilendirip bilimsel şahsiyetinde de bir araya getirmiş müstesna bir aydındır. Ülgener özellikle din ve iktisat, din ve zihniyet arasındaki ilişkiler üzerinde durarak anlamacı yöntemle çözülme devri Osmanlı toplumunda iktisat zihniyetini, sosyal yapısını, sınıfsal farklılaşmayı ve toplumsal tabakalaşmayı analiz ederek o zihniyetin devam eden etkilerini açığa çıkarmayı amaçlamıştır. M. Weber’in yöntem anlayışı ve bilimsel çerçevesini kendi çalışmalarına uygun bulan Ülgener bu yöntem ve çerçeveyi çalışmalarına başarıyla uygulamıştır. Ülgener disiplinler arası ve bütüncü bir sosyal bilim anlayışına sahiptir. Büyük ölçüde Alman Sosyal Bilimler geleneği ve Alman Sosyoloji okulunda şekillen yorumlayıcı yaklaşımı benimseyen Ülgener zihniyet çözümlemeleri başta olmak üzere çalışmalarında Weber etkisi ile tipolojik yaklaşıma başvurmuştur. Ülgener’e göre bir toplumun ekonomik gelişmesini sadece üretim araçları ve sermaye birikimi değil insanın zihniyeti, değerleri ve ahlakı belirler. Bu zihniyet toplumun çalışmaya bakışı, kazanca yaklaşımı, tasarruf ve israf anlayışı gibi unsurlarla şekillenir. Bu bağlamda çalışmamız önemli toplumsal analizler yapan Ülgener’in ele aldığı konulardan hareket ederek belirli kavramlar üzerinden zihniyet değişiminin arka planının yeniden okunarak analizini içermektedir.

Anahtar Kelimeler

Sabri Ülgener, Zihniyet, Aydın, Ahlak, Modernleşme

Atıf Bilgisi

Karaca, Nuray. “Sabri Ülgener’de Zihniyet Değişiminin Arka Planı”. *Sosyolojik Bağlam Dergisi* 6/3 (Aralık 2025), 486-502.

<https://doi.org/10.52108/2757-5942.6.3.5>

Makale Bilgisi

Geliş Tarihi	25.09.2025
Kabul Tarihi	20.11.2025
Yayın Tarihi	15.12.2025
Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Benzerlik Taraması	Yapıldı – Turnitin
Etik Bildirim	dergi@sosyolojikbaglam.org
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Yapay Zeka Kullanımı	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde yapay zeka tabanlı herhangi bir araç veya uygulama kullanılmamıştır. Çalışmanın tüm içeriği, yazar(lar) tarafından bilimsel araştırma yöntemleri ve akademik etik ilkelere uygun şekilde üretilmiştir.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC-ND 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır